

КАФЕДРА ОПЕРНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА МУЗИЧНОЇ РЕЖИСУРИ

Сценографія, театральне освітлення, техніка та технологія сцени

Освітній ступінь

Магістр

Курс	1,2
Семестр	1-4

Спеціальність

026 Сценічне мистецтво

Освітньо-наукова програма

«Музична режисура»

Статус

Обов'язкова

ECTS	10
Годин	300
Практичні заняття	102
Самостійна робота	198

Форма контролю

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Гавриш О.С., викладач кафедри оперної підготовки та музичної режисури Національної музичної академії ім. П.І. Чайковського
Профіль викладача	
e-mail	oleksiigavrysh@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Сценографія, сучасне освітлення, техніка та технологія сцени» є процес створення сценографічного оформлення музично-драматургічного твору в контексті основних тенденцій сучасного розвитку музичного театру згідно з режисерською концепцією вистави

Мета: опанування прийомами сценографічного оформлення музично-театрального твору в контексті основних тенденцій сучасного розвитку музичного театру згідно з режисерською концепцією вистави

Завдання:

- усвідомлення ролі і місця сценографічного оформлення музично-театрального твору в контексті основних тенденцій сучасного розвитку музичного театру;
- опанування стильовими особливостями сучасного сценографічного оформлення вистави в контексті естетики різних тенденцій сучасного розвитку музичного театру;
- розуміння особливостей сучасного сценографічного оформлення вистави у контексті різних музично-театральних жанрів;
- вдосконалення навичок сучасного сценографічного оформлення вистави відповідно до жанрово-стильових особливостей музично-театрального твору.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- специфіку сценографічного оформлення музично-театрального твору в контексті основних тенденцій сучасного розвитку музичного театру;

- стильові особливості сучасного сценографічного оформлення вистави в контексті естетики різних тенденцій сучасного розвитку музичного театру;
- особливості сучасного сценографічного оформлення вистави відповідно до жанрової специфіки творів;
- технологію виготовлення макету сценографічного оформлення вистави, ескізів костюмів відповідно до жанрово-стильових особливостей музично-театрального твору;

вміти:

- визначати специфічні особливості сценографічного оформлення музично-театрального твору в контексті основних тенденцій сучасного розвитку музичного театру;
- інтерпретувати стильові особливості сучасного сценографічного оформлення вистави в контексті естетики різних тенденцій сучасного розвитку музичного театру;
- трактувати особливості сучасного сценографічного оформлення вистави відповідно до жанрової специфіки творів;
- застосовувати на практиці технологію виготовлення макету сценографічного оформлення вистави, ескізів костюмів відповідно до жанрово-стильових особливостей музично-театрального твору.

На основі засвоєних знань та вмінь студент повинен **володіти професійними компетенціями:**

- здатністю вибору жанрової стилістики сценографічного вирішення вистави відповідно до режисерської версії трактування музично-театрального твору (реконструкція, автентика, модерн, новітні арт-технології);
- здатністю використання як традиційних, так і інноваційних (мультимедійних, арт-технологій, сценічного дизайну тощо) прийомів сценографічного оформлення вистав;
- здатністю застосування світлових, лазерних, комп'ютерних технологій в розкритті та поглибленні драматургії твору, в емоційному впливі на глядача;
- здатністю оптимізації видовищності та змістовності в сценографічному оформленні вистав.

ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

СПЕЦІАЛЬНІ (ФАХОВІ, ПРЕДМЕТНІ) КОМПЕТЕНТНОСТІ

1. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції в галузі сценічного мистецтва.
2. Здатність до комплексного оперування специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, сценарно-драматургічними тощо) при створенні та виробництві сценічного твору.
3. Здатність до публічної презентації результатів творчої (інтелектуальної) діяльності з метою популяризації українського й світового сценічного мистецтва.
4. Здатність до розуміння та комплексного оцінювання фундаментальних засад культурно-мистецьких процесів.
5. Здатність до ефективної комунікації у творчому колективі під час організації, реалізації та презентації сценічного твору.
6. Здатність брати участь у фахових дискусіях із питань історії сценічного мистецтва, актуального стану та тенденцій його розвитку.
7. Здатність до організації сценічних проєктів, фестивалів та мистецьких заходів.
8. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід різноманітними шляхами й засобами.
9. Вміння застосовувати знання з педагогіки у навчально-виховному процесі у закладах вищої освіти.
10. Вміння планувати та здійснювати наукові дослідження, готувати результати наукової роботи до оприлюднення.

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі сформованої системи знань, уявлень, інтересів.
2. Здатність застосовувати фундаментальні знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
4. Здатність оперувати новітніми інформаційними та цифровими технологіями у галузі культури і мистецтва.
5. Здатність бути критичним і самокритичним.
6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї.
8. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
9. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. Володіти професійними навичками зі створення продуктів сценічного мистецтва.
2. Відтворювати власну художню концепцію в творах сценічного мистецтва.
3. Здійснювати аналіз стилів та напрямів у мистецтві.
4. Вести фахову дискусію іноземною мовою.
5. Застосовувати інформаційні технології у професійній діяльності.
6. Виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання в процесі реалізації сценічного твору.
7. Оперувати системою виражальних засобів (пластично-зображальних, звукових, акторсько-виконавських, монтажно-композиційних, сценарно-драматургічних) при створенні та реалізації сценічного твору.
8. Аналізувати художній твір із метою його сценічної інтерпретації.
9. Обирати художні засоби, необхідні для реалізації задуму сценічного твору (проекту).
10. Володіти термінологією сценічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
11. Здійснювати педагогічну діяльність у сфері сценічного мистецтва.
12. Планувати та здійснювати наукові дослідження у сфері культури та мистецтва, готувати результати наукової роботи до оприлюднення.

Перелік тем

МОДУЛЬ 1. СЦЕНОГРАФІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВИСТАВ В УМОВАХ ТЕХНІЧНИХ І ТВОРЧИХ ДОСЯГНЕНЬ СУЧАСНОГО МУЗИЧНОГО ТЕАТРУ

Змістовий модуль 1. Сценографічне оформлення вистав у контексті основних тенденцій розвитку музичного театру сьогодення

Тема 1. Сценографічне оформлення вистав у контексті художньої реконструкції музично-театральних творів

Тема 2. Сценографічне оформлення вистав у контексті традиційного реалістичного вирішення музично-театральних творів

Тема 3. Сценографічне оформлення вистав у контексті модернізованого вирішення музично-театральних творів

Тема 4. Сценографічне оформлення вистав з використанням мультимедійних та новітніх арт-технологій

Змістовий модуль 2. Сценографічне вирішення власної вистави

Тема 5. Творчий задум сценографічного вирішення вистави

Тема 6. Організаційно-підготовчий етап втілення творчого задуму

Тема 7. Сценографічне оформлення вистави в процесі її підготовки до випуску
МОДУЛЬ 2. СТВОРЕННЯ СЦЕНОГРАФІЧНОГО ОБРАЗУ ВЛАСНОЇ ВИСТАВИ
Тема 8. ІНДЗ. Макет сценографічного оформлення власної вистави

Форми та технології навчання

Дисципліна «Сценографія, театральне освітлення, техніка та технологія сцени» для студентів освітнього ступеня «Магістр» вокального та диригентського факультету Академії складається з практичних занять та годин для самостійної роботи та підготовки, а також включає контрольні заходи, заліки.

Навчальні ресурси

Репетиційні приміщення в навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надаються для проведення занять відповідно розкладу. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua> Основні та додаткові матеріали до навчальної дисципліни надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram.

Методи контролю

Поточний (міжсесійний) контроль:

- *вербальний*: співбесіда, експрес-опитування;
- *аналітичний*: аналіз власної концепції вирішення пластично-просторового образу вистави;
- *практичний*: підбір ілюстративних матеріалів відповідно до змісту тем.

Підсумковий контроль:

- *вербальний*: колоквиум;
- *практичний*: здача ескізів костюмів, макетів сценографії.

Якість засвоєння навчального матеріалу у період підсумкового контролю з дисципліни «Сценографія, театральне освітлення, техніка та технологія сцени» здійснюється у формі **заліків** у II та IV семестрах.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1	Композиція	5
2	Світло на сцені	15
3	Сценографічне рішення до своєї роботи	40
4	Виготовлення макету та розкадровок до своєї вистави	35
5	Залік	5
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно

вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквиуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок в

інтерпретацію сценографічного оформлення вистави, у створення її пластично-просторового образу
82–89–В– добре

грунтовна відповідь на питання колоквиуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації сценографічного оформлення вистави, створення її пластично-просторового образу

74–81–С– добре

повна відповідь на питання колоквиуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації сценографічного оформлення вистави, створення її пластично-просторового образу

64–73–D– задовільно

відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації сценографічного оформлення вистави, створення її пластично-просторового образу

60–63–E– задовільно

відповідь на питання колоквиуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація граничного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації сценографічного оформлення вистави, створення її пластично-просторового образу

35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання)

відповідь на питання колоквиуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок інтерпретації сценографічного оформлення вистави, створення її пластично-просторового образу

0–34–F– незадовільно(з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)

відповідь на питання колоквиуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок інтерпретації сценографічного оформлення вистави, створення її пластично-просторового образу

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається сценічні постанови на різних сценах.

Рекомендована література

1. Адріанова-Перетц В. Сцена та костюм в українському театрі XVII – XVIII вв. Україна. 1925. № 3 (12). С. 88–107.
2. Александрович-Дочевський А. Сценографія. Каталог / Упорядн. А. Александрович-Дочевський, Г. Вишеславський. Чернівці: 2009. 73 с
3. Алішер А. В. Мистецтвознавча динаміка театральної сценографії. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2021. № 2. С. 170–175.
4. Алішер А. В. Театрально-декораційне мистецтво як складова культури України. Візуальність в естетичних практиках: український вимір : матер. VI Всеукр. наук.-практ. конф. (Черкаси, 24–25 жовтня 2019 р.). Черкаси : ФОП Гордієнко, 2019. С. 38–50.
5. Антонович Д. Триста років українського театру. 1619–1919. Прага: Український громадський видавничий фонд, 1925. 271 с.
6. Березкин В. И. Даниїл Лідер. Київ: Мистецтво, 1988. 200 с.
7. Богута Н. В. Особливості організації сценічного простору. Регіональний дизайн і освіта: потенціал сучасності : зб. тез II Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнародною участю), м. Черкаси, 26–27 квіт. 2017 р. Черкаси : ЧДТУ; Видавець Вовчок О. Ю., 2017. С. 22–25. 5.
8. Вериківська І. М. Становлення української радянської сценографії. Київ: Наукова думка, 1981. 208 с.

9. Вериківська І. М. Художник і сцена. Основні тенденції розвитку сучасного українського театральньо-декораційного мистецтва. Київ: Мистецтво, 1971. 207 с. 32.
10. Врона І. І. Життя і творчість А. Г. Петрицького [Текст] // Анатоль Петрицький. Альбом. Київ : Мистецтво, 1968. 190 с.
11. Григор'єв Д. Технічні та технологічні інновації у світовій театральній сценографії. URL: <http://195.20.96.242:5028/khkdk-xmlui/bitstream/handle/123456789/1783/%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%E2%80%99%D1%94%D0%B2.pdf?sequence=1&isAllowed=yu> (дата звернення: 26.04.2022).
12. Данченко С. Бесіди про театр / Автор упорядкування О. М. Коваленко. Київ: Укртиппроєкт, 1999. 220 с.
13. Девізорів М. В. Творчість Данила Лідера в контексті розвитку сценографічної лексики національного академічного драматичного театру імені Івана Франка. Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси : матер. сеукр. наук. конф. професор.-виклад. складу, докт., асп. та магістр. (Київ, 23 квіт. 2020 р.). Київ : КНУКіМ, 2020. С. 89–93.
14. Ільницька О. А., Ільницький В. А. Дигітальні технології сучасного сценічного мистецтва: семіотика освітлення. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2020. Вип. 38. С. 196–200.
15. Ковальчук О. В. Сценографічна практика у просторі ХХ століття: київські реалії. Київ : ППСМ НАМ України; Видавництво «Фенікс», 2019. 272 с. 12.
16. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Київ : Факт, 2000. 160 с.
17. Корнієнко Н. М. Репетиція Майбутнього. Київ : Либідь, 2007. 336 с.
18. Липківська Г. К. Мультимедійні засоби на сучасній театральній сцені. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво. 2018. № 1. С. 103–126
19. Лідер Д. Форма вистави // Український театр. 1974. № 2. С. 15–16.
20. «Молодий театр»: Генеза, завдання, шляхи / Упоряд., авт. вступ. ст. М. Г. Лабінський. Київ : Мистецтво, 1991. 316 с.
21. Лідер Данііл. Театр для себе / Упор. О. Островерх. Київ : Факт, 2004. 104 с.
22. Мотейко К. Український народний одяг. Київ: Наукова думка, 1977.
23. Петерц В. Театральні ефекти в старовинному українському театрі. Україна. 1926. № 1 (16). С.16–33. 18.
24. Попова О. В. Проблема генези сценічного дизайну в контексті становлення режисерського театру. Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі : матер. Всеукр. наук.- практ. конф. аспірантів, здобувачів, магістрів, м. Київ, 8–9 квіт. 2022 р. Київ : КНУКіМ, 2022. С. 66–69.
25. Проскураков В. Архітектура українського театру. Простір і дія : монографія. Львів: Львівська політехніка; Срібне слово, 2004. 584 с.
26. Проскураков В.І. Принципи розвитку архітектурної типології українського театру : дис. ... д-ра архітект.: 18.00.02 / Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2002. 485 с
27. Ратімов М. Технологія вистави. Київ : Мистецтво, 1969. 85 с
28. Фіалко В. О. Режисура і сценографія: шляхи взаємодії. Київ : Мистецтво, 1989. 143 с.
29. Фіалко В. О. Театр України II половини ХХ століття: образна лексика. Київ : Видавничий дім «Антиквар», 2016. 430 с 119.
30. Френкель М А. Пластика сценічного простору. Київ, 1987. 184 с.
31. Френкель М. А. Сучасна сценографія. Деякі питання теорії і практики. Київ: Мистецтво, 1980. 132 с.
32. Юдова-Романова К. В. Генератори сценічних ефектів як постановочний засіб художньо-образної виразності на сцені. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Сценічне мистецтво. 2019. Т. 2. № 2. С. 179–193. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-759x.2.2.2019.186656>.
33. Юдова-Романова К., Стрельчук В., Чубукова Ю. Режисерські інновації у використанні технічних засобів і технологій у сценічному мистецтві. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Сценічне мистецтво. 2019. № 2 (1). С. 52–72.
34. Abulafia Y. The art of light on stage: Lighting in contemporary theatre. London : Routledge, 2015. DOI: 10.4324/9781315691305.
35. Anderson R. Adolphe Appia: Der Taucher. In Dieter Jaenicke and Ralph Lindner (Eds.), Rekonstruktion der Zukunft. Leipzig: Spector Books, 2017. pp. 82–85.

36. Graham K. Active roles of light in performance design. *Theatre and Performance Design*. 2016. Issue 2. pp. 73–81. DOI: 10.1080/23322551.2016.1178006.
37. Graham K. Scenographic light : towards an understanding of expressive light in performance. 2018. URL : https://www.academia.edu/19106982/Scenographic_Light_an_affective_force_of_revelation
38. Looseleaf V. Tech du Soleil. *Dance Magazine*. 2007. Issue 81(12). pp. 48–50.
39. Stojšić M. Lighting the stage: technology between medium and textuality. International interdisciplinary scientific conference radical space in between disciplines RSC 2015, At Novi Sad. Conference proceedings. URL : https://www.researchgate.net/publication/309582329_LIGHTING_THE_STAGE_TECHNOLOGY_BETWEEN_MEDIUM_AND_TEXTUALITY (дата звернення : 10 лютого 2020).
40. Žák J. *Divadlo na Vinohradech 1907–2007. Vinohradský příběh*, vydalo Divadlo na Vinohradech, Praha, 2007

Інформаційні ресурси

1. Сценографія і костюм у музичному театрі. Відео- та телеверсії музично-театральних творів різних історичних епох, країн і років